

Från ord till handling:

Initiativ till konkreta insatser för att främja späda barns psykiska hälsa

- Margareta Brodén, fil. dr., docent och psykolog, Viktoriagården, Malmö
- Pehr Granqvist, professor i utvecklingspsykologi, Psykologiska inst., Stockholms universitet
- Kerstin Neander, fil. dr., socionom, Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Örebro
- Pia Risholm Mothander, psykolog/psykoterapeut, fil. dr., Psykologiska inst., Stockholms universitet
 - Moderator Catarina Furmark, psykolog & doktorand Karolinska insitutet

Förutsättningar för god utveckling för barnet

- Under de tre första levnadsåren utvecklas barnets hjärna explosionsartat
- Utvecklingen sker enligt en lagbunden ordning som är känslig för inflytande från den omgivande miljön
- Det mest avgörande miljöinflytandet kommer från föräldrar/omsorgspersoner
- Barnet behöver minst en vuxen som kontinuerligt och pålitligt erbjuder tillräckligt god omvårdnad och känslomässig omsorg
- Vissa familjer behöver särskilt stöd för att kunna erbjuda barnet tillräckligt goda förutsättningar

I
n
g
a

v
a
t
t
e
n
t
ä
t
a

s
k
o
t
t

Behandling

indikerade insatser

- Här behöver vi satsa!

Prevention

riktade insatser

- här ligger Sverige lite efter. Det finns **många**
bra verksamheter, men **inte** tillräckligt

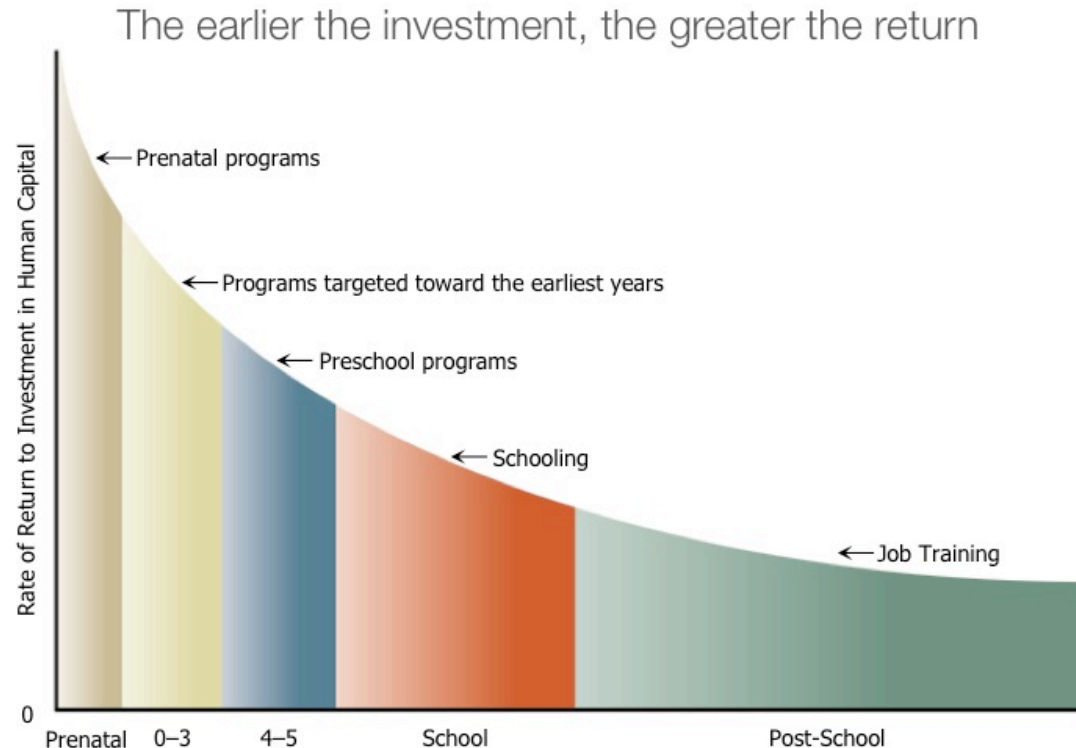
Promotion

universella insatser

- här ligger Sverige långt fram med god mödra-barnhälsovård

Tidig upptäckt – tidigt stöd. Tidiga insatser lönar sig

EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IS A **SMART INVESTMENT**

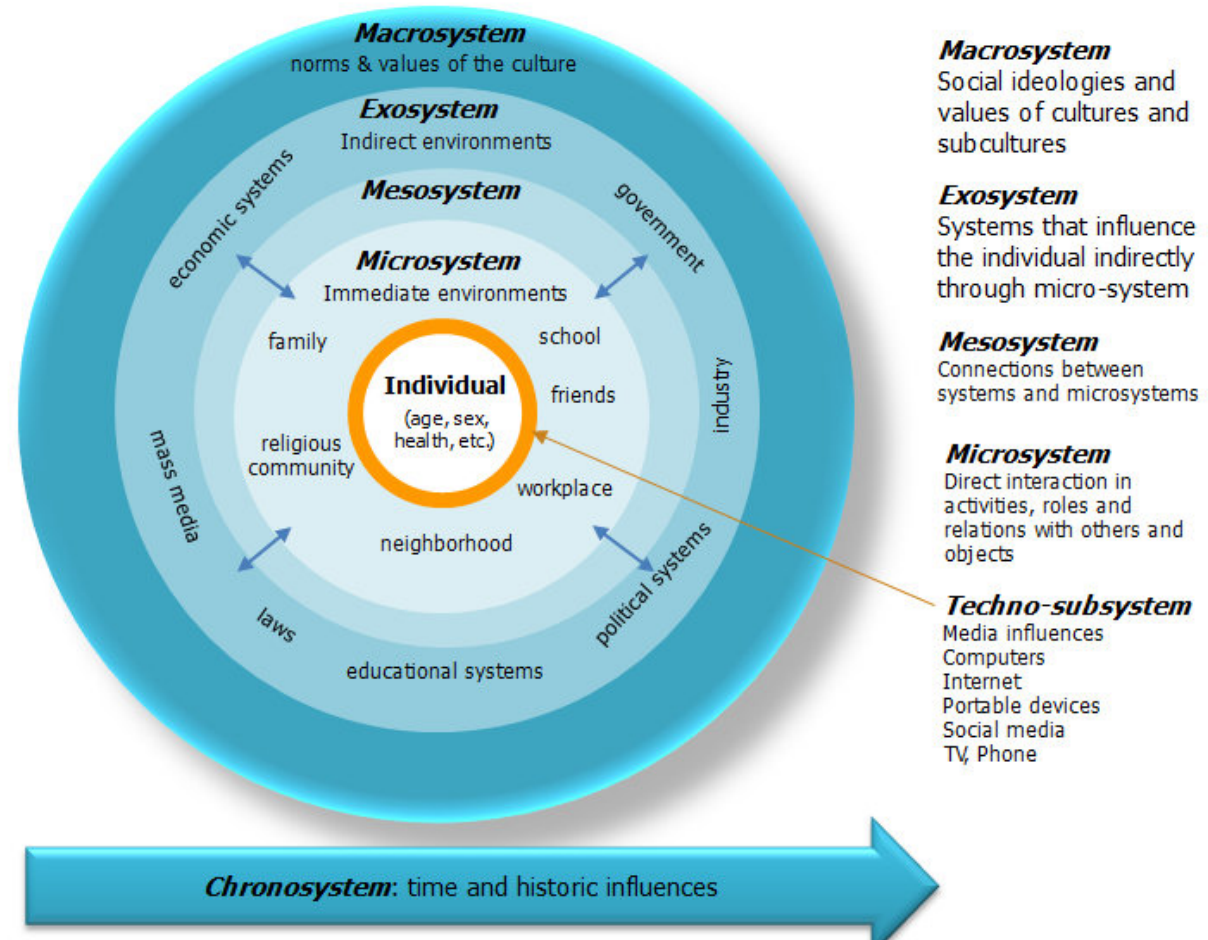
Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

- Nationalekonomiska beräkningar visar att stödjande insatser före förlossning och under de första åren (0-5) är väl investerade samhällsresurser

Prestigelös samverkan

- Viktigt att genom en prestigelös samverkan göra det möjligt för späd- och småbarnsfamiljer få tillgång till den kompetens de behöver.

Bronfenbrenner's Bioecological Model of Human Development

Låga trösklar & jämlik vård

Späda barn har svårt att ta sig över trösklar – både bildligt och bokstavligt.

Var man än bor i landet ska det vara möjligt att snabbt få tillgång till samspelsbehandling.

Späda barn kan inte vänta.

Kunskap om riskfaktorer finns – det ska inte behöva gå så långt att spädbarnet utvecklar egna tydliga egna symtom innan vi erbjuder kvalificerat stöd och behandling.

Insatser av olika intensitet – som svarar mot olika behov

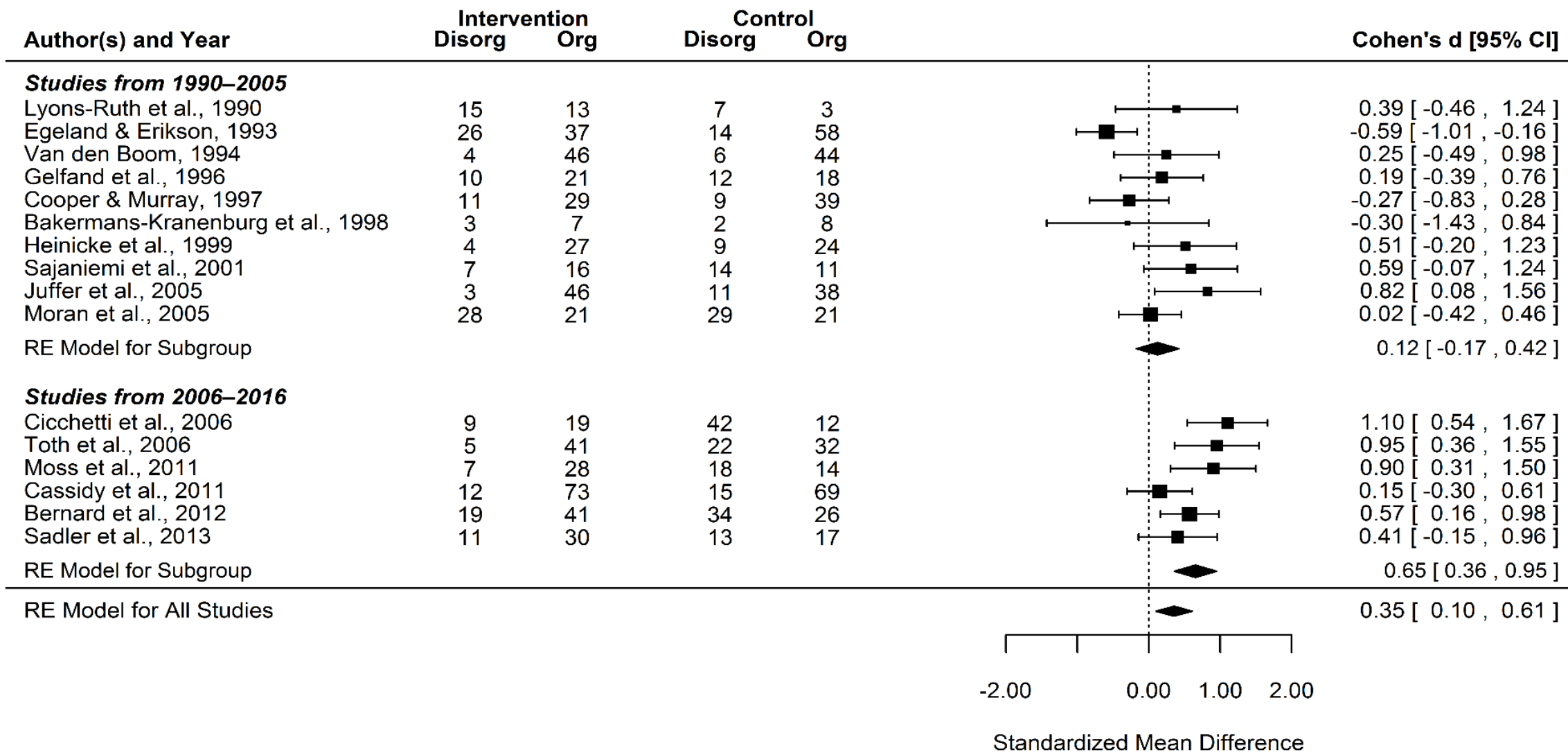
Hela skalan från.....

- familjer som brottas med betydande svårigheter men som med begränsade behandlingsinsatser och egna resurser kan vända en negativ utveckling
- familjer med t ex en deprimerad förälder som under en tid behöver ett ”hållande sammanhang” med mer intensiv behandling för att mobilisera sina resurser
- familjer med problem på flera områden som kommer att behöva ett långsiktigt och delvis kompenserande stöd – ”barn med bräcklig bas”

Faktorer som hänger samman med interventioners effektivitet

- **Interventioner kan även fungera väl vid dokumenterad sk. vanvård av barn, eller till och med vara mer effektiva:**
 - Interventioner i urval där barn vanvårdats ($d = .77$) än i andra urval ($d = .21$).
“these findings highlight the plasticity of parent–child relationships even in potentially toxic environments.”
- **Professionella inom området har bättre kännedom nu om vad som fungerar – se publikationsår:**
 - Senare studier (efter 2005) visar starkare effekter ($d = .66$) än tidigare studier ($d = .12$)
- **Flera resurssnåla interventioner visar effektivitet:**
 - Se särskilt metoderna ABC, VIPP, CPP & COS.
- **MEN riktad behandling kräver tid, kompetens och erfarenhet - inga genvägar**

Forskningsstöd – tidiga interventioner

Kvalificerad samspelsbehandling är komplex!

- Insatser behövs i alla delar av landet, på alla nivåer liksom utbildningar och där barnets relationsutveckling och behov bör stå i fokus.
- Den behövs speciellt i utsatta spädbarnsfamiljer - parat med föräldrasamtal och samverkan. Då problematiken oftast är komplex behövs insatser på flera nivåer och under längre tid.
- Insatserna handlar både om reparation och uppbyggnad av relationer och kräver att man har sin relationsutvecklingsteori ”i händerna”.
- Samspelsbehandling är en terapiform i sin egen rätt och kräver en tillitsrelation, utbildning och handledning.

Kvalificerade bedömningar kräver kunskap

De som arbetar inom området måste få förutsättningar att tillägna sig och integrera kunskapen.

Det måste få ta tid, både att lära sig och att göra.

Exempel – anknytningsbedömningar tveksam som enskild grund för bedömningar för omhändertagande och placering av barn – god kompetens krävs:

Granqvist et al. (2017). Disorganized attachment in infancy: Review of the phenomenon and its implications for clinicians and policy-makers.

Attachment & Human Development, 19, 534-558. Doi: 10.1080/14616734.2017.1354040

High levels of socio-economic deprivation can cause '**disorganised attachment**' in young children, warn forty international experts

Attachment theory

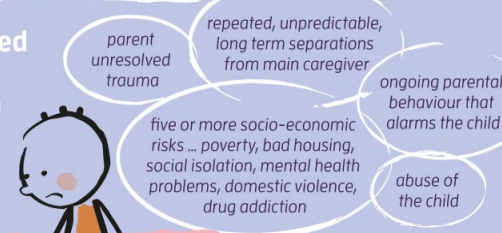
... helps explain how our early experiences influence the ways we behave when we feel frightened. It is **used by thousands of social workers and clinicians** to help them understand families facing adversity.

One of the classifications in attachment theory is **disorganised child attachment**

Assessment of disorganised attachment is often mistakenly used to screen for child abuse.

But several pathways – not just abuse – may lead to disorganised attachment.

About one third of children who are abused do not show signs of disorganized attachment.

And many disorganized children are not being abused. This classification alone must not be used to guide child protection decisions.

About two thirds of children exposed to five or more socio-economic risks show signs of disorganised attachment.

Action to reduce adversity PLUS evidence-based caregiving interventions can tip the balance and substantially improve family life and children's mental health.

Kunskaps, metod- och forskningsenhet

- Vikten av tidig upptäckt av de barn som avviker från förväntad utveckling, är försenade eller visar symtom på psykisk ohälsa– för att möjliggöra tidiga insatser
- Till detta krävs kompetens, tid (resurser) och erfarenhet
- Vi önskar en nyinrättad **Kunskaps-, metod- och forskningsenhet** med uppdrag att stödja alla som arbetar inom fältet späda och små barns psykiska hälsa (Infant Mental Health) i landet.

Konklusioner:

1. Tidig upptäckt – tidigt stöd
2. Prestigelös samverkan
3. Jämlik vård för alla i hela landet
4. Tillgång till insatser av olika intensitet:
 - Gott stöd på promotion och preventionsnivåerna bibehålls
 - Tillgång till kvalificerad vård vid behov
 - Riktat och indikerat stöd och behandling till både föräldrar och barn med bräcklig bas innan samhället träder in och omhändertar
 - Säkerställa stabila och kontinuerliga omvårdnadsrelationer när föräldraskapet inte håller fullt ut där omsorgspersoner får stöd i sin roll
5. Inrättande av central kunskaps-, metod- och forskningsenhet

